

Een introductie tot de terminologie en commando's gebruikt bij het SCHAPENDRIJVEN

Je hebt een Border Collie en wil graag gaan schapendrijven. Je gaat ergens kijken en misschien ga je **snuffelen** (=eerst kennismaking van de hond bij de schapen). En dan komt er ineens een hele hoop op je af want alles beweegt en het gaat nog snel ook en wat moet je nou wel en niet doen? Er worden allemaal goedbedoelde adviezen gegeven maar de termen die gebruikt worden...? Wat zeggen ze nou eigenlijk? De hond weet wat hij moet doen (bij de één valt het kwartje wat sneller dan bij de ander) maar ik niet!?! HELP!! Vandaar deze 'introductie'. Het is niet volledig, niet zaligmakend en er zijn meerdere trainingsmethodes maar het broodnodige begin is er, iets wat je houvast kan bieden. Hoe je uiteindelijk gaat trainen hangt af van je trainer, van de beschikbare schapen, velden en de tijd die je erin steekt. Wat jullie als combinatie gaan bereiken hangt af van jullie inzet en je eigen karakter, het karakter en het werktemperament van de hond en van het doel dat je hebt gesteld (let wel, doelen kunnen bijgesteld worden! Voordat je het weet ben je verslaafd en komt de 2^e bordercollie in huis...)

DE DIEREN:

Om schapen te drijven heb je een hond nodig en schapen. En kennis van beide. Realiseer je dat schapen prooidieren zijn en honden roofdieren! Dat het schapendrijven op zich een voortdurende machtsstrijd is tussen de hond en de schapen. Je wil dat de hond drijft en niet jaagt! Je wil dat de schapen zich verplaatsen maar niet dat ze gaan vluchten of dat ze de hond aan gaan vallen uit zelfverdediging. Vluchtende schapen springen over metershoge hekken of gaan er dwars doorheen, springen in de sloot, rennen de weg op enz. Met alle schade en ellende die daaruit voort kan komen. Schapen zijn kuddedieren en zien ze zichzelf in het glas van een gebouw dan zullen ze naar dat schaap toegaan! En heb je de hond niet onder controle, dan heb je kans dat hij de schapen nog verder laat vluchten of dat hij ze midden op de snelweg tot stilstand brengt..... De gevolgen zijn niet te overzien. Laat je hond dus **NOOIT** zomaar ergens bij schapen komen. Je kan alleen trainen met schapen die gewend zijn aan honden en, zeker in het begin, alleen onder begeleiding van een ervaren handler, met de hulp van een ervaren hond.

Alle (soorten) schapen reageren anders op een hond. Soms moet de hond dichtbij komen om een kudde in beweging te zetten, soms moet hij op bv 10m afstand blijven omdat de schapen anders gaan rennen of zelfs vluchten. Hoe schapen op een hond reageren hangt ook af van de hond: van het uiterlijk, de uitstraling, het temperament, het eye, de beweeglijkheid, de kracht, het zelfvertrouwen enz. Om goed te kunnen schapendrijven is het dus ook van belang dat je de schapen kan 'lezen', je moet gevoel krijgen voor wat ze je vertellen met hun lichaamstaal. Niet alleen om tzt wedstrijden te winnen, maar vooral om NU te weten wat je doet. Door de schapen te begrijpen en te lezen kan je je eigen hond gaan trainen. Waarom doet hij dat nou??? Zal eerst een vraag zijn die je trainer zal moeten beantwoorden. Na verloop van tijd ga je eea steeds beter begrijpen en zal je ontstane situaties zelf kunnen verklaren en dus ook gewenste (trainings)situaties creëren!

ELKE hond is anders en moet je dus ook anders aanpakken bij het trainen. Daarom is er nooit één manier van trainen. Sommige moet je echt keihard aanpakken en andere zal je bij elk stapje moeten steunen. Als het goed is kan de trainer inschatten wat voor soort hond je hebt en hoe hard/zacht/geduldig/duidelijk je moet zijn en hoeveel je kan eisen/vragen van je hond qua gedrag, het leerproces en het wel/niet opvolgen van je commando's, hoe lang je kan trainen (liever 3 keer kort dan één keer lang!) enz enz. Dat vertrouwen moet je in je trainer hebben. Schapendrijven is geen sport waarbij je de hond paait met snoepjes en met hoge stemmetjes gaat praten om iets van je hond gedaan te krijgen. Het is werk voor de hond en dat neemt hij bloedserius. Als jij het ten minste serieus neemt.... Je bent met levende wezens bezig (schapen) en daar hoort verantwoordelijk gedrag van hond & handler bij. Border collies gebruiken hun eye om de schapen te controleren. Bij sommige is het eye zo sterk dat ze erin vastlopen! Dan horen en zien ze niets anders meer dan het schaap waarmee ze vast zitten. Of ze zijn zo onzeker dat ze beginnen te jagen. In beide uitersten MOET je in staat zijn om tot je hond door te dringen en je hond te laten doen wat jij zegt. Neem de adviezen dus aan van je trainer, ook als het tegen de regels van de plaatselijke hondenschool ingaat. Heb je, om welke reden dan ook, geen vertrouwen in je trainer? Zoek dan een trainer waar je wèl vertrouwen in hebt of stop direct met schapendrijven.

Je gaat met vallen en opstaan (soms letterlijk) leren om te kunnen vertrouwen op de diep gewortelde instincten van je hond wat betreft het werken bij de schapen. Soms moet je dus even geen commando geven, er komen situaties voor dat de hond het echt beter weet dan de handler. Het werken bij de schapen is TEAMWORK.

Je hond gaat leren dat hij op jou kan vertrouwen, dat hij op het moment dat hij van jou een commando krijgt om iets te doen wat tegen zijn instinct ingaat, hij naar jou luistert en het commando opvolgt. Fouten maken mag! Daar leren we allemaal van.

Een introductie tot de terminologie en commando's gebruikt bij het SCHAPENDRIJVEN

COMMANDO'S & TERMINOLOGIE

Om commando's aan te kunnen leren zullen we de hond eerst een beweging moeten laten maken. Als we, bijvoorbeeld door lichaamstaal, de hond betrouwbaar een beweging kunnen laten maken DAN kunnen we een commando aan de beweging koppelen. Pas als we de hond in verschillende situaties en vanuit verschillende posities de beweging op commando uit kunnen laten voeren kunnen we zeggen dat hij een bepaald commando beheerst.

We beginnen met het instinct van de hond. In eerste instantie zullen de meeste honden gewoon achter de schapen aan willen rennen. Da's leuk bij het snuffelen, maar dat is geen **werken**. Zolang de staart van de hond de lucht ingaat speelt hij een spelletje. Blaft hij er ook nog bij dan is hij onzeker. Als de hond werkt is dat te zien aan zijn houding en met name aan zijn staart: die hangt recht naar beneden met het onderste gedeelte omhoog gekruld (een omgekeerde herdersstaf zeg maar). We zullen de instincten van de hond wakker moeten maken door de hond rustig(er) te krijgen en hem zover te krijgen dat hij op 12-uur gaat lopen. Hier blijkt direct al uit hoe belangrijk het eerste commando (**lie down**) is want als je geen rust kan creëren krijg je geen contact met je hond, rennen de schapen alle kanten op en kan je dus niet trainen!

Het commando 'LIE DOWN' (of: af, lig, ga af, down, etc) = de hond gaat DIRECT plat op de grond liggen waar hij ook is en wat hij ook aan het doen is. Vlak naast je of op 15m afstand, met of zonder schapen tussen jullie in. Oefen dit thuis!! (bv door het commando te geven als je net een bal oid hebt weggegooid of als zijn beste vriendje eraan komt, zoek uitdagingen op!)

In eerste instantie beweegt de hond alle kanten op daardoor bewegen de schapen alle kanten op daardoor moet de hond weer bewegen enz enz enz. LIE DOWN is het commando dat de rust terug kan brengen!! Gebruik het! Ook als het allemaal ff te snel gaat, je het overzicht kwijtraakt enz enz, Gebruik het LIE DOWN commando!!

In de figuur hieronder ziet u het **12-uur lopen**. Handler → Schapen → hond lopen op één lijn. En ja, met lopen bedoel ik LOPEN.

Hou de boel in beweging! De schapen trekken (meestal! Niet alle schapen: schapen leren lezen!!) naar de handler toe omdat ze zich daar als kudde dieren zijnde veilig voelen. Het 12uur lopen is **DE** basispositie, van hier uit kunnen we gaan trainen. We krijgen dit voor elkaar omdat de hond vanuit zijn instinct de schapen naar de baas toe zal willen brengen en ze daar willen houden, tussen de hond en de handler in. LET OP Niet alle honden zullen dit even goed willen doen. Maak daar geen punt van, iedere hond werkt op zijn eigen manier vanuit zijn eigen instinct. Omdat de hond de schapen tussen hem en de handler in wil houden zal de hond naar rechts gaan bewegen als de handler naar rechts beweegt. Als de handler naar links beweegt, de schapen met zich **'meetrekkend'**, zal de hond naar links gaan bewegen. Zo blijft de hond altijd recht tegenover de handler, de schapen tussen jullie in (zie de onderste tekening op de bijlage ['de basis in beeld'](#)). Doet hij dit niet uit zichzelf dan zal je dit instinct moeten aanwakkeren door hem te dwingen die richting op te gaan die op dat moment gewenst is. Loopt de hond betrouwbaar op 12uur dan zou je al een stukje kunnen gaan wandelen over het veld met de schapen, met de nodige bochten om te oefenen dat de hond idd op 12-uur blijft lopen natuurlijk. Zorg er dan voor dat de hond **ACHTER** de schapen blijft! De hond is nu aan het **balanceren**. LET OP als je een bocht neemt terwijl je voor de schapen loopt, neem dan eerst een paar stappen richting de schapen in de richting van de bocht die je gaat maken en neem de schapen dan mee in een mooie haakse bocht.

In eerste instantie zal er getraind worden met behulp van veel lichaamstaal, handgebaren, armbewegingen, het Lie Down commando, en een hele hoop 'toe maar', 'nee', 'uh', 'ksst' en andere nuttige keelgeluiden. Gewoon je best doen om de hond daar te krijgen waar je hem hebben wil en hem dat te laten doen (of juist niet te laten doen) wat je wil. We hebben namelijk een beweging nodig om er een commando aan te kunnen knopen!!! Gaat de hond betrouwbaar naar rechts en naar links om de schapen heen als jij dat wil, dan kan je de commando's **'away** of **rechtsom**' en **'come bye** of **naar links**' gaan aanleren.

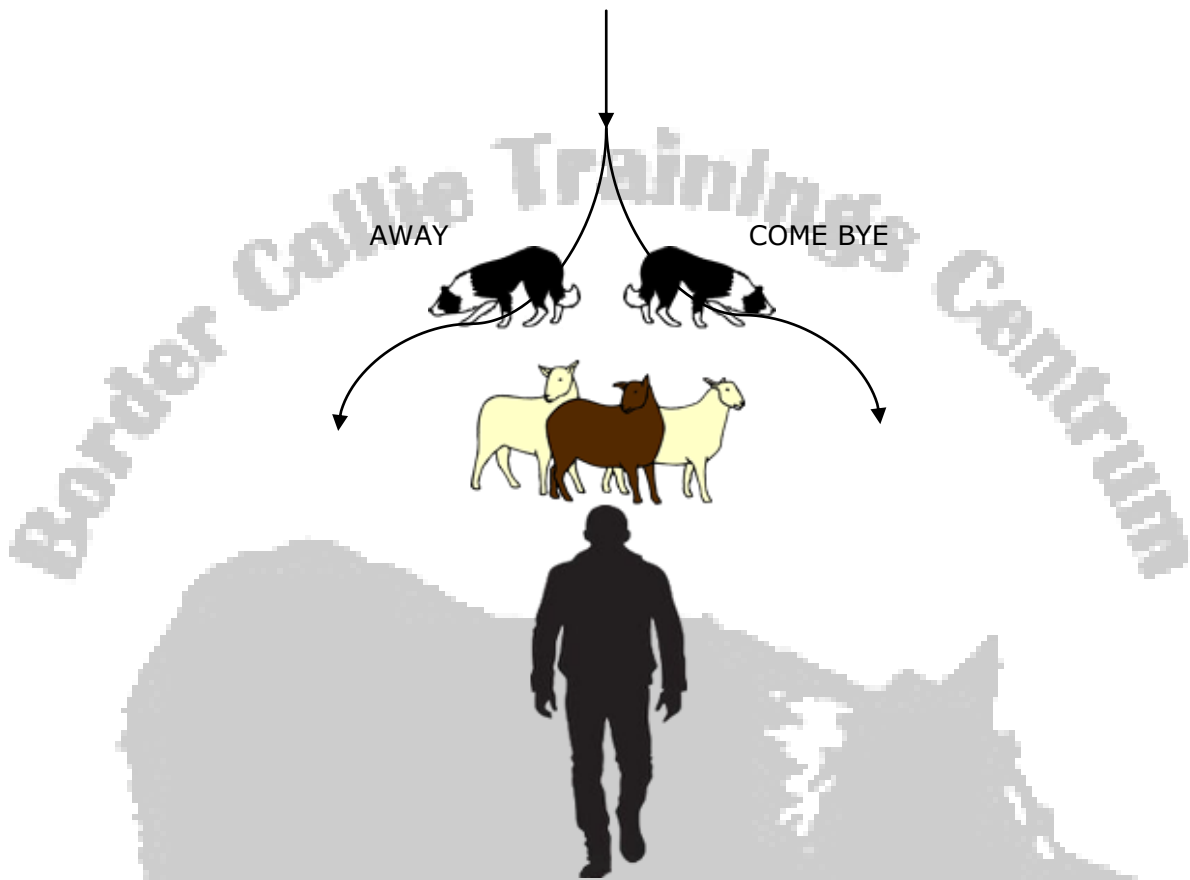
Het commando 'AWAY' (of: rechts, naar rechts, rechtsom, etc) = de hond gaat naar **rechts** om de schapen heen oftewel tegen de klok in (**A**way = **A**nti clockwise). Rechts vanuit de hond gezien! Dus als de hond met zijn kop naar jou toe achter het koppel schapen staat beweegt hij naar jouw linkerhand toe.

Het commando 'COME BYE' (of: linksom, links, naar links, left, etc) = de hond gaat naar **links** om de schapen heen oftewel met de klok mee (**C**ome Bye = **C**lockwise). Links vanuit de hond gezien! Dus als de hond met zijn kop naar jou toe achter het koppel schapen staat beweegt hij naar jouw rechterhand toe.

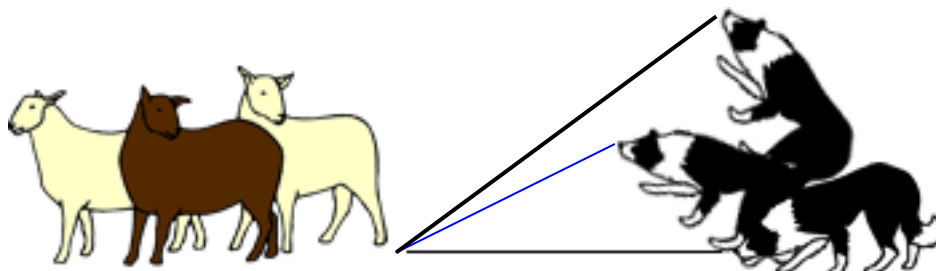
Een introductie tot de terminologie en commando's gebruikt bij het SCHAPENDRIJVEN

Deze commando's voert de hond altijd uit ten opzichte van de schapen. De positie van jou als handler maakt niet uit, hij mag (moet later zelfs) voor je langs als er voldoende ruimte is tussen jou en de schapen of achter je langs als jij tussen of vlakbij de schapen staat. De afstand tussen de hond en de schapen moet zodanig zijn (of worden) dat de schapen blijven staan als de hond op de cirkel loopt! Zorg dat hij verder naar buiten gaat (= duw hem met je lichaam verder naar buiten toe door op de hond in te lopen). Zie ook de bovenste 2 tekeningen op de bijlage '[de basis in beeld](#)'.

Het bewegen van de hond om de schapen heen is het **flanken**. Beide flankcommando's, come bye en away, geven een richting aan en geen afstand. Als een flankcommando gegeven wordt moet de hond die kant op gaan tot er een ander commando gegeven wordt. Volgt er geen ander commando dan blijft hij cirkelen om de schapen heen. Wil je hem maar een meter naar links / naar rechts hebben dan zeg je direct 'lie down' na je flank commando.

Het belangrijk dat de hond goed flankt om de schapen niet te verstoren. Als de hond bv naar rechts gestuurd wordt kan hij een paar graden naar rechts gaan en dan om de schapen heen bewegen (hij komt dan eerst 'in' oftewel de afstand tussen hem en de schapen worden kleiner) of eerst bijna haaks naar rechts gaan en dan pas om de schapen heen gaan (de hond blijft dezelfde afstand houden tot de schapen). Als de hond uit zichzelf goed flankt gaat hij eerst 'echt' naar rechts zodat hij (het tempo van) de schapen niet verstoort. Heeft de hond van nature geen goede flank dan zullen we hem dit moeten leren, het liefst vanaf het begin af aan anders is het ongewenst 'inkomen' er al ingetraind! Dus op het 'rechts/away' en het 'links/come bye' commando moet de hond ECHT (liefst haaks!) naar rechts/links en niet een beetje van zijn rechte lijn afwijken en doordenderen.

Een introductie tot de terminologie en commando's gebruikt bij het SCHAPENDRIJVEN

Over het algemeen zal je trainen met een **koppel** van 5 schapen. Hoe meer schapen er in je koppel zitten hoe **'zwaarder'** ze zullen zijn, moeilijker in beweging te zetten en te houden. Hoe minder schapen er in je koppel zitten hoe **vluchtiger** ze zullen zijn. Soms heb je dus baat bij een ander aantal dan 5, meer dan 5 om de schapen rustiger te houden bij bv een beginnende hond of bij vluchtige schapen, minder dan 5 om bv tzt **vooruit** te gaan **drijven** (de hond drijft de schapen van je af ipv naar je toe). Wedstrijden worden gelopen met een koppel van 5 schapen. De hond op gepaste afstand houden van je koppel schapen is belangrijk. Loopt de hond er te dicht op ('doe hem maar een dekblok om' hoor je dan van de kant) dan ziet het voorste schaap de hond niet en de hond het voorste schaap niet. De schapen zullen dan langzamer gaan lopen, de hond zal zigzaggend achter de schapen gaan lopen waardoor je weer onrust creëert en het koppel springt dan uit elkaar. Mocht dat gebeuren, leg dan de hond neer en loop weer naar het koppel toe (12-uur positie weer innemen!): de schapen zullen met je meegaan/naar je toekomen. Zorg wel dat je hond dan niet tussen de 2 koppeltjes in ligt! De schapen zullen in de meeste gevallen weer bij elkaar komen. Gebeurt dat niet, breng dan het grootste overgehouden koppeltje naar het kleinste koppeltje toe met je hond om ze te herenigen. Ga NIET met de hond naar het kleinste koppeltje toe, zeker niet als het maar 1 schaap is, want de kans is groot dat de hond gaat jagen of bijten. En als je het even niet meer weet? Leg je hond neer en overzie de situatie!! LIE DOWN helpt je altijd.

Oké, dat was leuke informatie maar hoe kom je überhaupt met je hond bij het koppel waar je mee gaat trainen?

Als je hond naar de schapen gaat, komen de schapen in beweging. Als er schapen verplaatst worden en er ligt een hond op (of in de buurt van) hun route, dan zullen ze van hun route afwijken. Leg je je hond ergens neer en blijf je erbij staan dan komen de schapen dus niet naar je toe, ook als de schapen door een andere hond naar je toegebracht worden. Loop je samen met je hond naar de schapen dan lopen de schapen van je weg. Je zal echt afstand moeten nemen van je hond om bij de schapen te kunnen komen en om de schapen bij je te houden.

Voordat je het veld opgaat met je hond is je hond of onder controle, of aangeliind (lange riem of liefst een longeerlijn). Als de hond aan de riem is zal iemand anders de riem over moeten pakken maar de hond blijft onder jouw commando natuurlijk! Je loopt met je hond recht in de richting van de schapen (maak hier een gewoonte van zodat de hond leert dat de schapen altijd in het verlengde van die lijn staan, ook als ze later op 150m of 500m uit het zicht in het lange gras staan en hij ze niet kan zien. Een tip is om een commando **'look'** of **'kijk'** of **'schaap'** oid te geven zodat hij de schapen al gaat zoeken terwijl hij naast je loopt.). Richting schapen loopt de hond naast je of liever nog iets achter je. Loop gecontroleerd en rustig het veld op, voorkom geschreeuw, geruk aan de riem en honden die op topsnelheid op de schapen duiken!!!

Op een afstand waarop de schapen nog niet in beweging gezet worden door je hond leg je de hond neer. Dan loop je zelf naar de schapen toe en gebruik je de ogen in je achterhoofd om te kijken of je hond nog steeds ligt of stiekem achter je aanloopt.... Neem de tijd om je hond te leren dat LIE DOWN ook daadwerkelijk LIE DOWN betekent en dat hij dus moet blijven liggen tot hij een ander commando krijgt. De schapen hebben geduld, heb je er 15 minuten voor nodig om bij je hond vandaan te kunnen lopen en bij de schapen aan te komen ZONDER dat je hond zich bewogen heeft dan is dat zo. Je zou het ook thuis kunnen oefenen (is eigenlijk een 'must' als je serieus bent) maar er is niets zo aantrekkelijk als schapen dus de kans dat het in één keer goed gaat is klein. Trouwens, als de hond normaliter thuis zijn stinkende eigen gang kan gaan, dan zal je bij de schapen nooit enige controle over je hond krijgen. Hij zal respect en vertrouwen in je moeten hebben.

Afijn, je bent bij de schapen aangekomen. Dan moet je een keus maken of je voor of achter de schapen gaat staan:

Beginpositie 1: Als je net begint zal je achter de schapen moeten gaan staan (schapen tussen jou en je hond in) om zo op 12uur te kunnen gaan lopen. Laat de hond rustig **opkomen** (=opstaan en gaan lopen) en ga zelf achteruitlopen, de schapen met je meetrekkend. Hou je hond in de gaten! De schapen moeten rustig met je meelopen en als je hond te snel te dichtbij komt, dan lopen de schapen je voorbij en moet je opnieuw in de 12uur positie zien te komen! Dus je hond **rustig** laten lopen (gebruik keelgeluiden en lichaamstaal en andere trucs!) en op tijd het LIE DOWN commando geven! En je hond weer op laten komen enz.

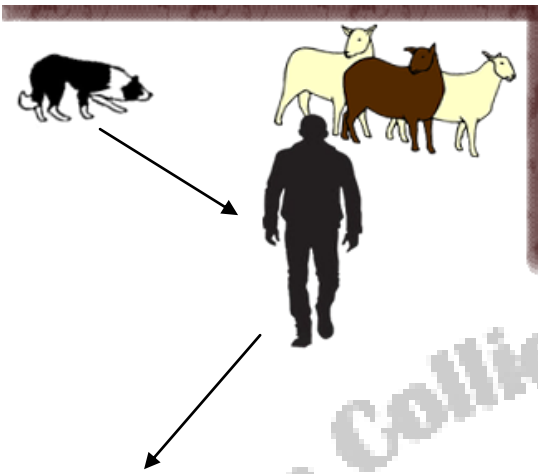
Beginpositie 2: Ben je iets verder (of is je hond iets verder) dan kan je voor de schapen gaan staan (tussen hond en schapen in) en je hond op commando/lichaamstaal/instinct van de hond links of rechts om de schapen sturen. Loop op je hond in om hem naar buiten te duwen als hij teveel inkomt maar blijf voor de schapen!! Is de hond je voorbij dan kan jij achteruit gaan lopen, de schapen met je meetrekkend, zorgend dat de hond achter de schapen gaat liggen. Heb je de boel onder controle en ligt de hond tegenover je? Laat de hond dan rustig opkomen en jullie lopen op 12uur. Dit is tevens het begin van het aanleren van de outrun. Als je iets verder bent kan je namelijk steeds verder van de schapen af gaan staan (dus steeds dichterbij je hond, nog steeds tussen de schapen en je hond in) totdat je naast je hond staat en hem bij je voet vandaan kan sturen (zorg dat de hond aan de goede kant van je ligt! Aan je rechterkant als je hem naar rechts wil sturen, aan je linkerkant als je hem naar links wil sturen. Dat is een **outrun**.

Kijk op de bijlage ['de basis in beeld'](#) naar een tekening van beginposities 1 en 2.

Een introductie tot de terminologie en commando's gebruikt bij het SCHAPENDRIJVEN

Beginpositie 3: Wat doe je als de schapen tegen een hek staan, of in de hoek? Op een afstand waarop de schapen nog niet in

beweging gezet worden door je hond leg je de hond neer. Dan loop je zelf schuin van je hond weg om voor de schapen te komen. Zorg dat je de ruimte opzoekt, oftewel ga op zo'n manier voor de schapen staan dat je ze op 12-uur kan meenemen richting het midden van het veld zonder bij een volgend hek oid in de problemen te komen. Loop rustig bij de schapen weg. Lopen de schapen niet met je mee, laat dan de hond even opkomen tot de schapen bewegen en leg hem dan weer neer. Lopen de schapen met je mee dan laat je de hond rustig opkomen ('toe maar') zodra er voldoende ruimte is tussen de schapen en het hek zodat de hond achter de schapen kan komen. De hond zal op 12u mee gaan lopen.

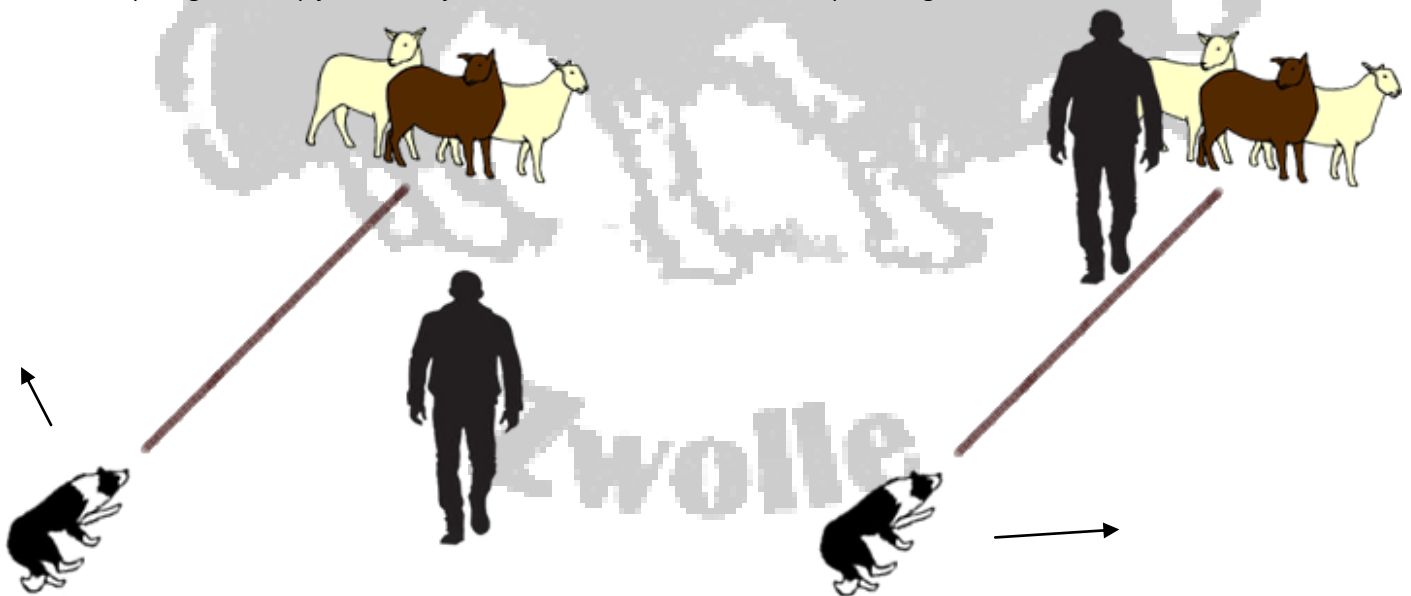
Later kan je de hond tussen het hek en de schapen doorsturen (met 'come bye' of met 'away' in deze tekening?) maar dan moet de hond dat wel kunnen (= durven) en er niet invliegen.

TIP: Als er andere schapen in de buurt van jouw koppel staan (los op het veld, aan de andere kant van het hek of in een pen) leg dan je hond tussen de andere schapen en jouw koppel schapen in. Schapen zijn kuddedieren en zullen naar elkaar toe trekken!!! (Als er 'trek' is betekend dat dus niet dat ze honger hebben ...)

Als je klaar bent met trainen verlaat je het veld in omgekeerde volgorde: Leg de hond ergens tussen de schapen en de uitgang neer, loop om of door het koppel schapen heen naar je hond toe en neem hem met een 'That'll do' commando mee van het veld af (evt aangelijnd). Zo voorkom je dat de schapen met je meelopen (omdat je richting je hond loopt) en je voorkomt dat je hond de ruimte krijgt om zijn eigen spelletje met de schapen gaat spelen. Als hij op commando blijft liggen ten minste....

Het commando 'THAT'LL DO' = de klus is geklaard, hond moet de schapen 'los' laten (zijn blik van de schapen afwenden) en terugkomen naar de baas. Het is dus NIET klakkeloos hetzelfde als 'kom hier'!!!!

TIP onthoud dat je hond altijd zicht wil hebben op de schapen. Er is een onzichtbare lijn tussen de ogen van je hond en de schapen. Sta (in het begin) nooit op die lijn! Zorg dat je iets links of rechts van die lijn staat anders gaat de hond zich verplaatsen om weer zicht te hebben op de schapen. Dit betekend dus ook dat je nu al met je lichaam aangeeft welke kant de hond instinctief op zal gaan!! Stap je over de lijn dan zal de hond de andere kant op willen gaan.

LET OP:

1. Pas als je hond het lie down commando volledig beheerst kan je door de lijn heen lopen zonder dat de hond zich verplaatst.
2. Je kan pas aan de 'verkeerde' kant van de lijn gaan staan als je hond de flankcommando's GOED begrijpt. Zo niet, dan zal de hond reageren op je lichaam en naar links gaan op jouw 'rechts' commando en naar rechts op jouw 'links' commando. Beide punten zijn dus ook goede testen om zo nu en dan te controleren hoe goed je hond de commando's beheerst! Gaat het mis, dan weet je dat ook weer. Van fouten maken leert zowel de handler als de hond. Maak er maar een oefening van!

Een introductie tot de terminologie en commando's gebruikt bij het SCHAPENDRIJVEN

NOG MEER COMMANDO'S EN TERMINOLOGIE:

NB wat betreft de commando's: dit zijn veelgebruikte commando's! Doe uiteindelijk lekker wat je wil, hoe jij het wil!

Wil jij 'go round' gebruiken ipv 'come bye' of 'plat' ipv 'lie down' dan ben je daar natuurlijk vrij in. Ga je de hond tzt overzetten op de fluit dan moet je eerst zelf toonvast zijn op de fluit (= je kan het Wilhelmus fluiten) en dan je fluitcommando's bedenken. Deze mogen natuurlijk niet op elkaar lijken!! Varieer je commando's (hoog-laag-lang-kort-eentonig-meertonig). Daarna is het een kwestie van: commando eerst fluiten en direct daarna het commando uitspreken. De hond zal zeer snel anticiperen op het fluitcommando omdat hij weet welk gesproken commando erop volgt. Dan heb je het gesproken commando niet meer nodig, het fluitcommando volstaat. Vergis je niet! Dit gaat heel snel als jij het goed, consequent en toonvast doet! Leer hem niet alle fluitcommando's in één training aan, maar per fluitcommando heb je zeker niet meer nodig dan één training.

De commando's die reeds beschreven zijn: **LIE DOWN** (of: af, lig, ga af, down, etc), **AWAY** (of: rechts, naar rechts, rechtsom, etc), **COME BYE** (of: linksom, links, naar links, left, etc) en **THAT'LL DO**. De volgende commando's zal je later mee te maken krijgen:

STEADY (of 'rustig') = aanpassing aan het tempo van de hond: hij moet een werktempo aannemen oftewel die snelheid waarbij de schapen in een constant tempo lopen, dus niet stil gaan staan (dan loopt de hond te langzaam) of gaan rennen (dan loopt de hond te snel). De afstand tussen hond en schapen zou hetzelfde moeten blijven.

TOE MAAR = de hond is vrij om te doen wat zijn instinct en of ervaring hem ingeeft: 'doe maar wat je wil'. Geef je dit commando ipv een 'walk on' commando, dan hoeft de hond geen rechte lijn aan te houden, dan mag hij uit zichzelf ook flanken.

WALK ON = de hond moet in een rechte lijn op de schapen aflopen en in die richting blijven lopen nadat de schapen in beweging gekomen zijn (zie ook bijlage '[de basis in beeld](#)')

GET UP (of 'on your feet', 'sta op') = een liggende hond op laten staan ZONDER van zijn plaats af te komen. Sommige schapen zijn erg vluchtig of niet gewend aan honden. Als je een liggende hond dan een 'walk on' commando geeft kan het opstaan+de voorwaartse beweging genoeg zijn om de schapen te laten rennen. Eerst een 'get up' commando geven kan er dan voor zorgen dat de schapen niet schrikken en rustig in beweging komen. Daarna volgt een walk on commando, of een flank commando, net wat nodig is. Of weer een lie down commando.

STAND (of 'stand still' of 'stop') = een stop commando zonder dat de hond hoeft te gaan liggen. Een hond die blijft staan hoeft namelijk ook niet op te staan! Dat kan net die seconde schelen die je nodig hebt, en de hond hoeft minder bewegingen te maken en dat kan een voordeel zijn bij onrustige schapen (zie ook het 'GET UP' commando).

LOOK BACK = de hond moet zijn ogen van het koppel waar hij mee bezig is afhalen en om zich heen kijken totdat hij het andere (gewenste) koppel ziet en op dit koppel moet hij zich richten. Het commando volgend op het 'look back' commando moet hij dus uitvoeren ten opzichte van het 2^e koppel!! Doet hij dat niet dan moet hij eerst het 'look back' commando opnieuw krijgen.

IN HERE (of 'kom in', 'hier', 'kom hier' etc) = het commando waarop de hond DOOR HET KOPPEL HEEN moet komen en precies tussen de gescheiden schapen in moet blijven staan. Oftewel het commando waarop de hond 'in' komt bij het scheiden (2 schapen scheiden van een koppel van 5), de single (1 gemerkt schaap van een koppel van 3 ongemerkte en 2 gemerkte schapen af halen) en het pellen (ongemerkte schapen afscheiden totdat je de 5 gemerkte van het koppel van 20 schapen, 5 gemerkte en 15 ongemerkte schapen, over hebt in de scheidingsring)

LEAVE IT (of 'laat gaan') = de hond moet het schaap / de schapen waar hij naar kijkt 'loslaten' met zijn ogen. Waar die schapen naar toe gaan is nu even niet de zaak van de hond.

OUT (of 'get out', 'get back', 'ga terug', 'uit') = meer afstand van de schapen nemen. Wordt gebruikt bij praktijkwerk zoals pennen en scheiden ed maar ook als de hond te krap flankt of te dicht op de schapen loopt.

BACK = hond moet achter je blijven lopen, mag jou niet voorbij (wordt gebruikt bij het betreden van het veld van handler & hond)

SPEED UP = hond moet zijn tempo verhogen

TAKE TIME = hond moet zijn tempo verlagen

'Speed up' en 'take time' worden meestal gebruikt tijdens het drijven, niet tijdens het flanken. Wil je een hond een paar cm naar rechts of naar links laten bewegen, dan wordt bv alleen de eerste klank van het flankcommando zachtjes uitgesproken, of er wordt 'ietsje' of 'stapje' of zoiets voor het flankcommando gezegd. Maar dit soort 'finetuning' is echt voor de gevorderde gevorderde handler! EK niveau of top van de kwalificatieklasse! Bij de outrun daarentegen, waarbij de hond ver weg moet en op topsnelheid moet lopen, wordt het flankcommando zeer krachtig en uitgerekt uitgesproken. Dit doen we allemaal.

Een introductie tot de terminologie en commando's gebruikt bij het SCHAPENDRIJVEN

In voorbereiding op het lopen van wedstrijden (of je wedstrijden gaat lopen is helemaal je eigen keus natuurlijk, maar de gebruikte termen komen overal voor omdat de principes van de wedstrijden nou eenmaal afgeleid zijn uit de praktijk, het dagelijkse werk met schapen) komen we de volgende termen tegen:

De **OUTRUN** = de handler staat op een bepaalde afstand van de schapen (bij een paal) met de hond naast hem. De hond wordt (in deze tekening, keus van de handler!) vanaf de rechervoet naar rechts gestuurd (outrun over rechts). De hond loopt een figuur van een peer (waarbij de handler bij het steeltje staat): Smal beginnen, dan naar buiten toe om ruim achter de schapen op de balanspositie uit te komen. Hebben de schapen trek naar links, dan zal de hond 'overflanken' (= 'teveel' naar rechts gaan = verder dan de 12u positie) om ervoor te zorgen dat de schapen in een rechte lijn naar de handler gebracht kunnen worden.

De **LIFT** = HET moment waarop de hond contact maakt met de schapen en de schapen in beweging zet.

De **FETCH** = de hond brengt de schapen vanaf de plek waar ze gelift zijn in een rechte lijn naar de handler toe. Het allerlaatste stukje moet hij de schapen in een strakke bocht om de handler (die nog steeds bij de paal staat) heen drijven om de schapen op koers te zetten voor de drive.

De **DRIVE** (naar rechts in deze tekening, keus van de parcourbouwer!!) = de hond drijft de schapen in een rechte lijn van handler → midden van de poort. Dan door de eerste poort heen, strakke bocht om het binnenste hek en dan drijft de hond de schapen in een rechte lijn naar de crossgates (dit stuk van de drive heet 'crossdrive'), door het midden van die poort en dan in een rechte lijn naar (in deze tekening) het midden van de scheidingsring.

De handler mag dan de paal verlaten om te **SCHEIDEN**. In de scheidingsring worden de 5 schapen gescheiden (altijd 2 om 3 waarbij de hond controle moet laten zien over de 2 afgescheiden schapen). Daarna worden de schapen weer bij elkaar gebracht en dan in een rechte lijn de **pen** in gedreven door de hond. De handler doet het hek dicht, parcours voltooid!

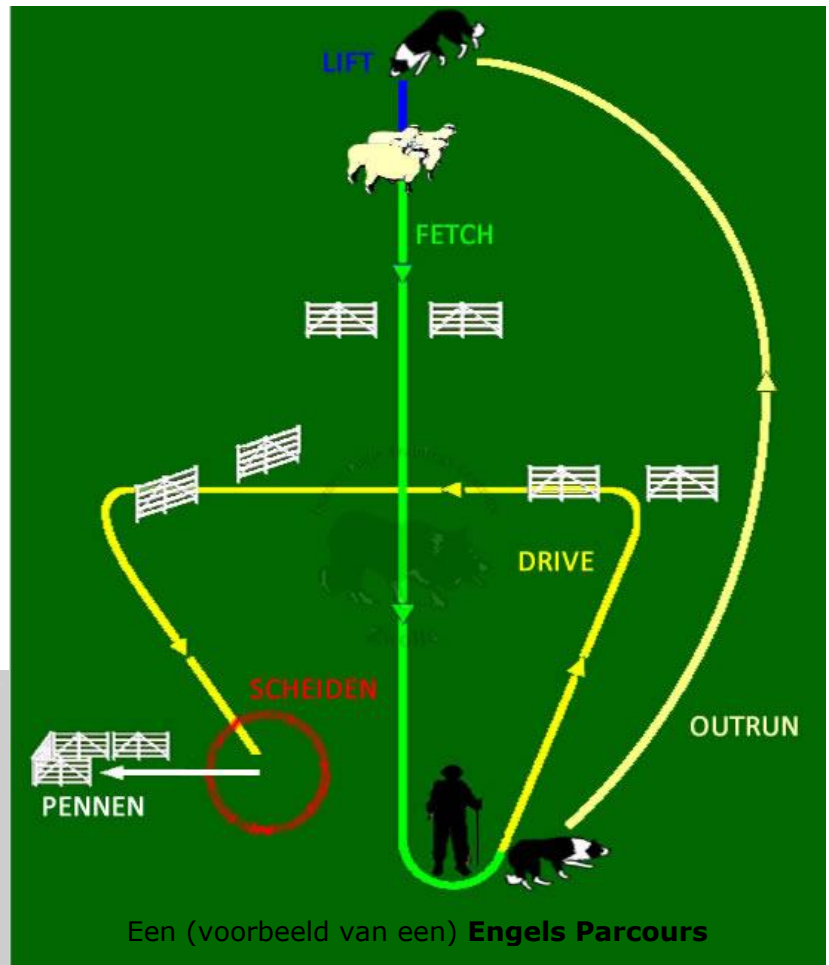
Bij de kwalificatieklasse (hoogste niveau) moeten de schapen na het pennen teruggebracht worden in de scheidingsring en dan moet er één gemerkt schaap van het koppel van 5 afgescheiden worden (= single). Bij de top (finale NK, finale CSC en finale WK) bestaat het parcours uit een dubbele outrun (2 x 10 schapen), dus een drive met 20 schapen. In de scheidingsring worden 15 ongemarkeerde schapen gescheiden en blijven de 5 gemerkte schapen in de scheidingsring over. Deze 5 worden vervolgens gepend.

Bij een particuliere wedstrijd of bij een Hollands parcours (praktijkgericht met bv een brug, pen, behandelsloot, obstakels enz enz) kan je ook nog een Malthezer Kruis tegenkomen. Een opzetpen (van hieruit worden de schapen opgezet voor een wedstrijd door de opzetters) en een afvoerpen (de schapen worden na een run door jou of door een afvoerder in deze pen gezet). Ga naar http://www.brightborders.nl/Schapendrijven/Trialregels_voor_Handlers.pdf om de trialregels voor beginners te lezen voor meer info over lopen van wedstrijden, startlicenties, uitleg over de verschillende klassen enz enz. Ook op de website van BCCN is natuurlijk info te vinden <http://www.bccn.nl>

Voor de originele 'Rules for Trials' ga je naar de ISDS website <http://www.isds.org.uk/index.html> of klik je hier (versie 2012) http://www.isds.org.uk/society/handling_trailing/documents/RulesForTrials2012.pdf

Heel veel succes met schapendrijven!!! Wil je je rugzak vullen met meer info over beginnen met schapendrijven? Een aanrader om eens te lezen is de informatie op de website van Roelof Wichers: De bordercollie, van pup tot schapendrijver.

Zijn website vindt je hier: <http://www.handler.nl/handleiding/index.html>

Een (voorbeeld van een) Engels Parcours

